

Nro. 16.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELEMÉBÖL.

*Költ Bétsben Februariusnak 23-dik napján 1798-ik
esztendőben.*

Helvétzia.

Minekelötte ezen Respublika jelenvaló állapot-
jának le irásához fognánk, tanúllyuk meg,
hogy az, egy külömbkülömbféle Statusokból, úgy-
mint 13 Cantonokból, 23 jobbágyi Praefecturákból,
11 Sociusokból és Frigyesekből álló nagy corpus
avagy alkotmány légyen.

1. A' szövetséges Cantonok ezek: *Zürich v. Tigurum; Berna, Lucern, Uri, Schweitz v. Svicia; Untervaldia, másképen Pagus Sylvanensis; Zug vagy Pagus Zugiensis; Glarus, Básel, Freyburg, Solothurn, Schafhausen és Appenzell.*

2. Jobbágyi Praefecturáknak neveztetnek azok, a' mellyek nem az egész Respublikához, hanem tsak bizonyos Cantonokhoz mint Földes Uraikhoz tartoznak. Ide valók *Thurgau, Rheintal, Sargans, Gaster, Uznach, Gams, Rapperschweil, Baden, Bremgarten, Mellingen, Schwarzenburg, Murten, Grandson, Orbe, Bellenz, Riviera, Bollenz, Lavis, Luggarus, Meynthal, Mendris, Engelberg és Gerzau.*

3. Sociusoknak, az az, Szövetségeseeknek tartatnak azok a' tartományok és városok, a' mellyeknek székjek és voksok vagyon a' Helvétziai közönséges gyűlésekben. Ide tartoznak: a' *Sz. Galli* Apaturság, *St. Gallia* várasa, *Biel, Graubünden*, avagy *Rhetia*, másként *Grizonok* földje; *Walliserland*, avagy *Vallésia*; *Mühlhausen* szabad Imperialis váras Alsó Alsatziában, a' *Neufchateli* avagy *Neocomiai* hertzezség, *Geneva* egész vidékével, és a' *Básiliai* püspökség bizonyos részével együtt.

A' fent fel jegyzett Cantonokban nem mindenikben egy formájú az igazgatásnak formája; hanem hol aristocratica, hol democratica, hol mixta avagy elegyes. *Aristocratica*, az az, nemesi igazgatas formája vagyon a' Bernai, Lucernai és Solothurni Cantonokban. *Democratica*, az az, polgári az Uri, Schweizi, Untérwaldi, Zugi, Glarusi és Appenzelli Cantonokban. — *Mixta*, elegyes, az az, nemesi és polgári a' Tigurumi, Baseli, Freyburgi és Schafhauseni Cantonokban. — Hanem ezen utólsobbakban is nagy különbség vagyon, mivel némellyikben több nemes mint polgári; masokban pedig több polgári, mint nemes személyek vagynak a' Kormányzéknél. Az elsőbkek közül valók Tigurum és Basel. — Az utólsobbak közül Freyburg és Schafhausen.

Már az mindnyájunknak tudtunkra vagyon, hogy leg elsőben is a' Baseli Cantonban kezdődött el a' Frantzia módi revolutió, és ez sem követeket nem küldött az *Araui* gyűlésre, sem a' többi Cantonnal meg nem újította a' régi szövetséget. E' pedig *Ochs* Uramnak tanátsából esett.

A' mint több Helvétziai levelek jelentik, most már a' Bernai Canton is engedett valamit a' kén-
telenségnek. — Januar. 30-ik napján meg egyezett
abban a' Bernai nagy Tanács, hogy azon Can-
tonnak előbbi Constitutiója némelly részben mo-
dificaltassék, melly végzését ki is hirdettette Febr.
3-kán. Ezen hirdetménynek rövid summája eb-
ből áll: „Mi, *ügymond*, álhatatossan el tökélet-
tük magunkban, hogy minden belső és külső el-
lenségeink ellen védelmezzük hazánkat, és annak
mástól való nem függését; hogy szorosabban ösz-
ve kaptsollyuk a' kormányzékét a' néppel; hogy
olly változásokat tegyünk régi Constitutióinkban,
a' minémüeket hazánk boldogsága, a' jelenvaló
idők és környülállások kívánnák, úgy mindazál-
tal hogy semmi idegen nemzet ne elegyítse magát
a' mi dolgainkba; hogy az új Constitutió planumá-
nak ki készítésére egy értelmes és jó lelki ismé-
retű Status polgárokból álló Commissió rendeltet-
tessék ki, melly egy elztendő el folyása alatt a'
reá bízott dolgot el végezze, és hogy akkor az
egész nép eleibe tétettessék ezen új Constitutió az
el fogadás, vagy meg vetés végett; hogy minden
Statusbeli polgárnak jus adattassék a' közönséges
hivatalokra való juthatásra; és hogy ezen új Con-
stitutiónak fundamentomául tétessék a' fel, hogy
a' népnek képviselői önnön magok válasszák a'
kormányzéknek tagjait. Végtere, hogy kiki a'
leg szentebb kötelességének tartsa a' Status, kö-
zönségek, és magánosok személy- és örökségbeli
jussaiknak bátorságban való meg maradását's. a' t.

Ezen idő tájban, az az, Februarius kezdeté-
ben egynéhány deputatusokat küldött a' Bernai
Tanács *Basileába* az ott lévő Frantzia követhez
Mengaud polgárhoz, arról akarván értekezni, hogy
ha néki a' köztök és Frantziák közt támadt per-
nek el igazítása végett, volna e' kedve magát al-
kuba erefzteni, avagy nem? melly kérdésre mivel
állatásképen felelt a' nevezett Frantzia követ, ab-
ban a' bizodalomban vagynak a' Helvétusok, hogy
szép szerivel el fog a' Bernai Canton és Frantzia
Directorium közt támadt egyenetlenség inteztetni.

Frantzia Respublika.

Párisban azért záratott bé néhány templomokat a' Directorium, mivel nagy pompával innepeltetett meg azokban a' három Királyok napja. *Bonaparte* Fő Vezér addig *Rastadtban* nem fog menni, míg az oda való Imperialis Deputatio a' Frantzia Respublika által fel tétetett praeliminaris tikkelyeket helybe nem hagyja. — *Müurat* Fr. Generális, a' *Római* Statusban lévő Frantzia ármádiához küldetven igen fontos leveleket vitt oda magával. Vele edjűtt három tudós férfiak küldettek oda, úgymint *Daunou*, *Monge* és *Florent* polgárok *Martin* nevű titoknokjokkal együtt, *Berthier* Generális felől az a' hír ment a' Directoriumhoz, hogy az *Apenninusi* nagy hegyek közt lévő mélly hó miatt, nem mehet olly sebessen *Róma* felé, a' mint akarná. A' *Római* udvarnak *Majlandban* lévő követje arra kéri a' *Cisálpinai* fő kórmányszéket, hogy válalná magára a' Sz. Pápa és Frantzia Respublika közt való közbenjáróságot, a' múlt Decemb. 28 ikán történt *Római* zenebona kedvetlen következéseinek el háritása végett.

Az *Angliába* való ki szállásnak eszközlésére előre is 40 fel brigáda gyalogságot, 34 regement lovasságot, 2 regement gyalog és ugyan annyi lovas artilleristákat, 4 kompánia átsokat, 2 battallion mina és sántz ásókat, és 2 corpus Pontoniereket, az az, hidas katonaságot küldött a' Fő Kórmányszék a' tenger partokhoz, a' mellyek 18 divisionalis Generálok által fognak kommandiroztatni.

A' déli *Amerikába* deportáltatott, az az, számkivetésbe küldetett Ex-Director *Barthelemy*, egy igen érzekeny ki fejezésekkel tellyes levelet irt a' Frantzia Directoriumnak, mellyben mint Frantzia polgár fontos okokkal igyekezik magát mentegetni, egyfzersmind engedelmet kért arra, hogy szabad legyen nékie Spanyol Országba menni lakni. — A' vele *Cayennebe* deportáltatott személyek, onnan 24 mélföldel küldettek bellyebb, holott mindeniknek egy föld föld, 's annak mive-

lésére szükséges eszközök, 's e' mellett taplalásokra való szükséges eledel rendeltettek. — Az ott lakó Amerikai vad emberek nagy szivességgel lattatnak erántok viseltetni, és kunyhóiknak építésében is segítségekre vóltak.

A' Frantzia Directoriumnak minapi végzése szerént, nemtsak a' N. Britanniai, hanem még az olly neutralis hajok is confiscaltatnak, a' mellyeken Angliai portéka találtatik. — Tehát az Anglusok is tromfal ütik a' tromfot vissza, és nemtsak a' Frantzia, hanem az olly neutralis hajókat is el rabolják, a' mellyek Frantzia terméseket és portekákat hordónak másúva, vagy a' mellyek idegen portékákkal szándekoznak a' Frantzia kikötő helyekbe bé menni. — A' *Calaisi* kikötő helyben nagy rémülés vólt Januar. 28-ik napján, mellyet az oda közelgetett és 13 halász hajót onnan el rablott Anglusok okoztanak. E' két egymás ellen törekedő hatalmas nemzetnek illyetén tselekedetei, nemtsak nem siettetik, sőt inkább jobban hátráltatják a' kívánt békesség dolgát. — Dünkerkában ujobban 60 ágyúzó hajókat készíttetni parantsolt a' Directorium az Angliába való ki szállásnak eszközöltetésére.

A' vólt Austr. Belgiomnak sok gazdag apaturaságaiban igen kevés pénz találtatvan, az a' kemény parantsolat adattatott ki a' kórmányszék által, hogy az azokban lakott Apaturak szoros kérdőre vonattassanak, és ha az általok el rejtett kintset ki nem nyilatkoztatnák, mint főbenjáró bünösökkel velek úgy bánnyanak. — A' Fr. Directorium olly fel tétellel vagyon, hogy Hollandiában is egész a' Rénusig ki terjesztessék a' Respublika határa, és másutt pótolassék ki az a' kár, a' melly a' Batáviai Respublikának az által okoztatna; kétség kívül pedig okoztatna, mivel a' Hollandiai és Geldriai tartományoknak Rénus bál partyán lévő részei egészlen el szakasztatnának.

Generál *Augerau*, a' ki eddig a' Rénusi Fr. ármádiát kommandirozta, *Perpignánba*, a' Roussiloni Grófságnak Spanyol Ország határa mellett fekvő erős várasába küldetett, és már oda el is

ment, olly véggel, hogy az ott lévő 10-ik hadi osztálynak kórmányát kezére vegye. — A' *Redacteur* nevű Párisi officialis újság levél azt hirdeti, hogy valamelly titkos és fontos dolognak végbe vitele bizattatott volna reája, melly a' néki adatott instructionnak ezen ki fejezéseiből is nyilván ki tettik: A' végre hajtó Tanács, *úgymond*, tökéletes bizodalommal vagyon az eránt, hogy Generál *Augereau* szerentsésen végbe viszi a' reá bízott fontos dolgot. — A' ki a' Respublikának olly hivén és ditsiretessen szolgált, mind ő eddig, mindenkor nagy jussa van a' Nemzet háladatosságának meg nyeresére.

Serbelloni, *Visconti* és *Rangoni* polgárok, a' kikre tudnillik a' Cisálpinai Directorium a' Frantzia Respublikával való alliantziának, 's kereskedésbeli alkunak végbe vitelét bizta vala, Januarius 26 ik napján voltak a' Directorium előtt, a' melly alkalmatossággal a' külső dolgokra ügyelő Frantzia Minister a' többek közt így szóllott a' maga hozzájok mondott beszédjében: A' Frantzia Respublika szentül meg tartya másokkal szerzett szövetségeinek tikkelyeit, 's kiváltképen pedig azok, a' mellyeket a' Cisálpina Respublikával kötött, igen betsesek előtte. Még az Angliai kórmányszék ellen való gyűlölsége által is meg fog az erőssíteni, mellyet a' Cisálpina Respublika egy mértékben érez mivelünk, és maga is eszközöket ad, amaz *Európa* kereskedésé telhetetlen ellenségének meg erőtlenítésére 's a' t."

Azon beszédben, mellyet a' Cisálpina Respublikának követ Ministerje *Serbelloni* polgár mondott, háladossággal meg köszönte azon sok jöteményeket, a' mellyeket a' Frantzia Respublika közlött a' Cisálpinai Respublikával, és azon szives el fogadást is, a' mellyet későbbi időben ő maga is *Párisban* tapasztalt; egyfzersmind olly szerentsés kívánt lenni, hogy ő tanubizonysága lehessen azon buzgó hazafiúságnak, a' melly a' jelenvaló időben minden igaz Frantziát öszve kapsol utólsó ellenségek' kevélységének meg alázasára. — Minekutánna *Serbelloni* polgár a' maga

hitelező levelét a' Directoriumnak által adta volna, *Barras* annak mostani Előülője a' többi közt így szólt. Még eddig minden hatalmasságok azért hadakoztak, hogy birodalmaiknak határjait tovább terjeszthessék. — A' Frantzia Respublika távol vagyon ezen principiumtól. (Meg tettik a' Rastadi Congressusnak historiájából). Egyébb aránt változhatatlan fog lenni a' Frantzia Respublikának a' Cisálpina eránt való baratsága."

Az 500-ak Tanatsának Januar. 28-ikán tartott gyűlésében következő értelmű levele olvastatott fel *Payne Tamásnak*: Képviselő polgárok! Jollehet mostani környülállásaim közt nehezen essek is ennékem az Angliába való ki szállásnak segítésére valamelly költséget adnom; mindazáltal tsak ugyan gyűjtöttem én magam takarékossga által annyit, hogy egy kevés hazafiúi hajlandóságból költ ajándékkal kedveskedhetem. — Azért imé 100 livert küldök, 's ezen kevés summával egyetemben szivemnek, azon ki szállásnak szerentsés tárgyazására tzelző minden kivanságait, és minden töllem ki telhető szolgálatomnak ajánlását. — Sem Frantzia Országának, sem a' világnak nem lészzen addig állandó békesége, mig valamint Olasz Ország, úgy Anglia is hugjává nem lészzen a' Respublikának. A' felletébb sok adó, sok taksa, és több eféle le nyomják a' Britanniai és Hiberniai nemzetet.

A' *le Publiciste* nevű Párisi Zsurnálból azt olvassuk, hogy a' Rénus jobb partyán lévő helységekben, nevezetesen a' Svéviai kerületben támadott zenebonát a' Pitt Minister fortélyos politicájának tulajdonittya a' Frantzia Directorium, a' ki azon iparkodik, hogy a' Rastadi Congressusnak szellyel oszlattatása által hátraltathassa a' Német Birodalom békességét. Ahozképest szoros parantsolatott adott ki az eránt a' Párisi Fő Kormányfőnek a' Rénuson innen fekvő Frantzia ármádia vezérjeinek, hogy azon zenebonát első fűvében meg fojtani igyekezzenek, és hogy annak szerző okait, akár Frantzia, akár Német, akár

más nemzetbeliek légyenek, érdemek szerént meg büntessék.

A' *Párisban* lévő egyesült püspökök, a' kik között első helyet érdemel *Gregoire* igen tudós püspök, egy páztori levelet hirdettettek ki, mellyben arra serkentik a' Frantzia Cath. Keresztényeket, hogy tehetségeknek mérteke szerént adakozzanak az Angliai expeditionnak előmozdítására.

Az 500 Tanácsa gyűléseire rendeltetett szép palotában, más ékességeken kívül a' *Brutus*, *Cato*, *Cicero*, *Solon*, *Demosthenes* és *Lycurgus* emlékeztető oszlopai is fel állítottak.

A' *Párisi* Kormányzék is egy kemény hirdetményt tétetett közönségessé az Angliai expeditionra adattatandó költségre nézve, mellyben mindazok a' gonoszok, a' mellyek Frantzia Országot eddig érdeklették, egyedül a' Londoni Ministeriumnak tulajdonítottak. Minden szülék, a' kik fiaikat, minden özvegyek a' kik férjeiket ezen háborúban, és minden személyek, a' mellyek a' hazafiak közt való háborúságban rokonjaikat elvesztették, Angliára utasítottak a' bosszúállás végett. Minden kereskedők és kéz mivesek, a' kiknek keresetek félbe szakadott, mesterséges okokkal ingereltetnek a' Londoni Ministerium ellen, a' melly e' világ minden részében maga részére akarta húzni a' kereskedést. Végtére illy ki fejezésekkel vagyon ezen hirdetmény bé fejezve: Jelen vagyon úgymond az az óra, mellyben bosszút álljunk a' Brittusokon, és egészlen el töröljük az Angliai Kormányzékét. A' Directorium is el végzette ezt, mellyet a' győzedelmeskedő Frantzia seregek bizonyossan végbe visznek. — Szükség, hogy ezen nehéz expeditionnak eszközésére költsön pénzt adjon a' nemzet, és hogy minden igaz Frantzia részessüllyön ezen segedelem adásban, hogy örömmel el mondhassa jövendőben: Én is végbe vittem a' mi töllem ki telhetett a' Londoni Kabinetumnak meg aláztatására.

Párisnak *Cerütti* nevezetű utzajában egy dá mákból álló Klub avagy Társaság állott fel, melly a' mostani felettébb való módinak le rontásában

foglalatoskodik: a' melly ezen tzélnak el érése végett, egy 5 személyből álló Commissiót rendelt, a' melly mindjárt az első jelentésében a' gombos tőknek haszontalan, és bizonyos környülállások közt veszedelmes vóltát is meg mutatta. Ez a' jelentés nyomtatás alá adatván, másszorra halasztatott a' gombos tőkről való tanátskozás.

Olasz Ország.

A' Cisálpina Respublikának Directoriumja azt a' jelentést tette az ifjak Tanátsának, hogy a' Velentzei tartományokból ki költözött 31000 főből álló Frantzia katonaság még három hólnapig a' Cisálpina Respublikában fogna maradni, és a' várakba 's városokba kvártélyokra szállittatni. Erre azt végzette az Ifjak Tanátsa, hogy a' melly városokban kaszarmák nintsenek, az azokban lévő klastromokban szállitassának bé az oda menő Fr. seregek, és hogy ezeknek taplaltatásokra hat millió lirét erő nemzeti jószágokat adhasson el a' Directorium. Az ifjú Tanátsnak ezen utólsóbb végzését a' Jan. 29-kén tartott gyűllésben az öregebb Tanáts meg vetvén azt végzette, hogy más eszközt talállyon a' Directorium azon végnek el érésére.

A' *Bolognai* és *Ankónai* leveleknek foglalattyok szerént, mind a' két tartományba sok Frantzia seregek érkeztenek olly fel-tétellel, hogy *Róma* várasa ellen mennyenek, mivel mindazáltal a' Római Statusban lévő nagy hegyek közt igen mélylyen vagon a' hó, nagyon hátráltatnak oda való utazásokban. — Azon seregeknek fő vezérjek *Berthier* Generális Januarius 26 ikán indúlt ki *Ankonából Umbria* felé.

Ezen Generális azzal biztatta a' Frantzia Directoriumot, hogy Febr. 2-ik napján *Rómában* léssen. Azomban bizonyossan tudjuk az onnan jött tudósításokból, hogy még Februarius 3-ikán sem vólt ő ottan, és bátor közelgessen is a' veszedelem; még is mindazáltal, mind maga a' Sz. Pápa, mind a' nép tsendességben vagon, és a' veszede-

lem el távoztatása végett rendeltetett áhétatos-
ságot egész készséggel és szorgálmattal vég-
be viszi. — A' Rómából vissza hivattatott Nápolyi
követ *Pignatelli* helyett, Principe *Belmonte* kül-
detett oda követségbe, a' ki Januar. 20-ikán lett
oda érkezése után mingyárt audientziára botsát-
tatott a' Sz. Pápához, és hosszas conferentiát tar-
tott az ott jelenlévő Kárdinálisokkal, mellynek
végződése után külömkülféle Európai neve-
zetesebb udvarokhoz kurirok küldettek. — Mint
bizonyos dolgot úgy irhattuk, hogy nem egy
két, hanem több Királyi udvarok fel fogták a'
Római udvar ügyét, 's reménylik is hogy a' ma-
gokra válalt közbenjáróságnak kívánatos követ-
kezése fog lenni.

Batáviai Respublika.

A' Jan. 22-ik napján történt *Hágai* újabb re-
volutió után, mind a' hét szövetséges tartományok
öszve olvasztattak, és a' Frantzia Respublika pél-
dája szerént, ottan is két Tanáts, 's ezekből 5 Di-
rectorok választattak ki. Ezek az ügy nevezett
Amsterdami palotában költöztek, és mingyárt ak-
kor *Vreede* polgárt választották előülönnek, kinek
hivatallya Február. végeig fog tartani. Leg első
gyűlésekből arról tettek a' törvényhozó Taná-
tsoknak jelentést, hogy ők már hozzá fogták hi-
vatallyokhoz, ezek pedig azt végzették a' Dire-
ctorium kivanságára, hogy azon Commissiónak
írásai, a' melly ekkorig a' külső dolgokra ügyelt,
el petsételetvén, adattassanak által az ő kezek-
be, és hogy küldjenek azokra a' tartományokra
executiót, a' mellyek az azokra vettetett adót
még eddig sem fizették le. — Az ezen Respubli-
kához tartozó *Brabantziának*, a' melly a' közön-
ségeknek öszve gyűlésekre halasztotta a' töke
pénzekből való 8 pro Cento fizetést, világosan
meg iratta a' törvénytevő hatalom, hogy ezen
mostanság már nem illő rendelkezéseket egyszeribe
szakassza félbe.

Az utolsó revolutió által nagyon meg válto-
zott Hollandia tartománybeli képviselők közül

nyóltzan, Jan. 27-ikén a' törvénytévő Gyülekezet előtt meg jelenvén, szerentsét kívántak azon revolútióhoz, 's akként nyilatkoztatták ki magokat, hogy ők többé nem függetleneknek, hanem attól a' Gyülekezettől függőknek tartják magokat, a' melly az egész Batáva nemzet képét viseli. *Loasjes* szószollójok a' többek közt így szólott: A' Hollandiai Status Gyűlés, úgymond, melly az annak kebelében lévő nagy emberek miatt igen hires és félthető vólt, mint valamelly el vénhedett, és a' hosszas élet miatt meg erőtlenedett ember, tsendes politicus halállal el hűnyt. A' melly ki fejezés nagyon tettvén a' törvénytévő Gyülekezetnek, mind a' tizenkettőnek székét engedett a' Gyűlésben. Több tartománybeli gyűlések, nem külömben az Amsterdami, Utrechti, Bergen-Op-Zoomi Magistratusok is követék amazoknak példájokat, akként nyilatkoztattván ki magokat, hogy ők életeket és javaikat készek lélnék a' Haza böldegitatásáért fel áldozni.

Német Birodalom.

A' *Drezdai* tudósítások szerént nagy hadi készülétek tetetnek a' Saxóniai Val. Fejedelemségben, úgy hogy, még a' testörző gyalog és lovas seregek is mozdulásban lenni tapasztaltatnak. — Közönségesen úgy vélekednek e' tárgy felől a' Saxoniabeliek, hogy 18000 Sax katonák fognának a' végső határokhoz marsirozni, 's ottan a' Hannoverai és Hassziai truppokhoz fogják magokat tsatolni. — Egyébb aránt nagyon kezd a' Saxóniai hadi Tanács gazdálkodni, és mostanában azt akarja fel állítani, hogy a' gyalog seregbeli tiszteknek eddig adattatni szokott tereh hordó lovak helyett, toló talyigák adattassanak.

A' Rastadi Imperialis Deputatióinak azon válfazára, mellyet mi a' múlt posta napon költ levelünknek 223 és következő lapjain le irtunk, ekként feleltek a' Frantzia követ Ministerek:

„A' Fr. Respublikának tellyes hatalmú Ministerjei vették az Imperialis Deputatióinak tegnapi na-

pon, (Febr. 2-ikán) költ Jegyzését. — Távol lévén mi olly indító okoknak elő-hordásától, a' mellyek által a' mi fel-tételünk meg enyhítené, ezen meg Jegyzést is úgy tartjuk, mint a' melly a' mi projeciumunknak illendőségét, és szükséges vóltat érezteti. Azon közönséges és botránkoztató védelem, melly a' mi határainkat fenyegető Frantzia emigránsoknak, a' Respublikának sokszori kérese ellen is engedtetett, vólt a' békességet szivessen ohajtó Frantzia Ország ellenvaló ellenségeskedésnek első lépése. Ezen engesztelhetetlen ellenségeinknek Németországban való bé fogadtatások, óltalmaztatások, sőt mondhatjuk, ellenünk való ingereltetések kényszerítették a' Frantzia nemzetet a' magamag maradásának eszközeihez való nyúlásra, és ekkor is nem hogy illendő elégtétel által kívánta volna azokat a' Német Birodalom el távoztatni, sőt inkább világossan hadat indított ellenünk. Az egész világ előtt tudva vagynak ezen történt dolgok. Soha sem tévődött a' Birodalomnak egészsége a' Német Statusok és Frantzia Respublika közt szereztetendő békességnek fundamentomául, és a' ki azt tartja, 's hiszi, nagyon könnyen hívő lévén meg fog tsalatkozni. És a' *Campo-Formidói* békességnek 20-ik cikkelyében is, mellyben ezen két Hatalmasság közt leendő békességről emlékezet vagyon, egyéb nem foglaltatik, hanem hogy *Congressus* tartassék *Rastadtban*. Azon magyarázatokat is, a' mellyeket az Imp. Deputatio a' Rénuson túl lévő Német tartományokra nézve adott, vizgálni éppen nem szükség, és felettébb vétkesek vólnának a' Frantzia Respublikának Ministerjei, ha olly hosszas discursusban botsátkoznának, a' mellynek következései nem hogy sietetnék, sőt inkább felettébb hátráltatnák a' közönségesen ohajtott békességnek arany idejét. — Annakokáért világossan ki mondják, hogyha továbbá is vonogatni fogja magát az Imp. Deputatio a' Frantzia Respublika igazságos és mértékletes kívánságának tellyesítésétől, bizonyossan számadásra fog azért vonattatni. — *Rastadtban*, *Pluviosnak* 15-ik napján, a' Frantzia Respublikának 6 ik

esztendejében (Februarius 3-ik napján 1798. ban) Treilhard és Bonnier.

A' Frantzia követségnek ezen Jegyzésére Februarius 3-ikán újonnan válaszolt az Imperialis Deputatio, mellynek rövid foglalata ide megyen ki: Hogy noha nagy bizodalomban vólt is az eránt a' Rastadi Német követség, hogy azon válaszának igazságos vóltat önnön maga a' Párisi Directorium is meg fogja esmérni, és azon planumától, melly szerént a' Rénus bal partyán fekvő Német tartományokat a' Fr. Respublikával öszve kaptsolni kívánna, el fog állani, 's mértékletesebb tárgyakat tenni a' békességnek fundamentomául: mindazáltal még most is úgy tapasztaltatik; hogy nem sok hajlandóságot mutat arra a' Frantzia Directorium. Ahozképest igen jó vólna, és a' békesség dolgát is nagyon siettetné, hogyha azon áldozat, a' mellyet ezen szerentsétlen háború után kíván a' Frantzia Respublika a' Német Birodalomtól, egyfzerre 's egyfzersmind a' Congressus eleibe terjesztetődne, a' mellyből által láthatná, hol és miként kívánna azoknak a' Fejedelmeknek károkat, a' kik a' Rénuson túl fekvő örökségeiktől meg fosztatnának, ki pótolni 's a' t.

Nagy Britannia.

Hertzeg *Portland* Minister egy circularis levelet küldött az Angliai Grófságoknak fő Igazgatóihoz, mellyben azt parantsollya nékiek a' Király nevében, hogy minden ferfi lakosokat, a' kik tudniillik a' katonasághoz nem tartoznak, 15 esztendőstől fogva 60 esztendősig irassanak fel. Hasonlóképen az azokban találtatandó lovakat és szekereket, és hogy ezen jegyzéseiket küldjék bé a' Status Cancellariába, a' mellyekből meg lehesen itilni, mennyi embert lehet ki állítani azon esetre, hogyha az Angliába való ki szállást meg próbálnák a' Frantziák.

A' Bétsi Ud. Diariumnak 14-ik darabjában tett, és az Angliai közönséges újság levelekből költsönözött jegyzés szerént, 1793-ik esztendőstől fogva,

e' mostan folyó esztendő Januarius hólnapjának 11-ik napjáig, 3199 hajót vettek el a' Frantziák az Anglusoktól, ezek pedig szövetségeseikkel egyetemben 934-et a' Frantziáktól, a' mellyek közül 8-at ismét vissza nyertek a' Frantziák és frigyeseik. Következésképen 2273 hajóval többet vettek el a' Frantziák az Anglusoktól, mint ezek a' Frantziáktól. Ezen számlálásba nintsenek az egymástól el vétetett rabló, és a' Frantziák által el nyeretett Afrikai hajók bé foglaltatva.

Azt írják *Londonból*, hogy az önkennyén való hadi segedelem többre megyen Angliában, az utolsó taksából bé jöhető summánál; következesképen semmi szüksége nem lészzen arra *Pitt* Minis-ternek. Egy imide amoda vándorló játékos Társaságnak az Igazgatója arra kötelezte magát, hogy minden játék darabjainak első 's második jövedelmét a' haza védelmezésére fogja adni. — A' *Jerseyi* szigetnek kormányozói 1000 font sterling jutalmat ígirték annak, a' ki a' Frantzia flottának oda való közelgetését leg elsőben észre veszi, és meg jelenti.

Egy *Mungo Parke* nevű tudós Skotus, a' ki az Afrikai kereskedő Társaság költségén, több úti társaival együtt az egész Afrikát öllze járta, és sokkal bellyebb ment abba bé, mint más utazok, mostanában szerentséssen vissza érkezett *Londonba*. Több fontos tapasztalásai mellett, azon *Houssa* nevű Afrikai nevezetes várasnak minémüségét is ki tanulta, a' mellyről *Houghton* tudós hadi tisztt már ő előtte kevés szókkal emlékezett. Azt beszéli a' nevezett város felől, hogy kéttzerte nagyobb, 's négyzerte népesebb *London* varasánál, és hogy az Angliai manufacturákból került miveken és portékákon nagyon kapnak az oda való lakosok. Értésekre adatván e' dolog a' *Londoni* kereskedőknek, és az is, hogy a' nevezett Afrikai váras környékén sok arany és más nemes értz találtatik, mindenféle Anglus portékákat igyekeznek oda küldeni, 's kereskedésbeli alkura lépni az oda való lakosokkal. — A' Jó Reménység fokánál lévő Angliai flottán újobban

nagy zendülés vólt a' matrózok közt, hanem tízes golyóbisokkal fenyegetvén őket a' Kommandans, ismét le tsendesedtek, és ki adták magok közül a' zenebonának indító okait, a' kik közül ketten ágyon is lövették.

Magyar Ország.

Szathmár Vármegyéből Január. 26 dik napján. Szathmár Németiben illyetén elmés de tsalfa dolog történt e' napokban. Egy idegen, szemre főre nézve uriságot mutatott ember bé szálván az úgy nevezett fejer Vendégfogadóba, dél után 4 's 5 óra közt szóllittya a' Vendégfogadóst, 's mondja néki, hivasson valamelly jó tsizmadia mester embert, a' kivel magának egy pár szép tsizmát tsináltathasson. A' Vendégfogados hivatja a' szomszédságában lakó tsizmadia mestert, a' kivel az idegen úr 5 forintokban meg alkuszik egy pár tsizmára, de úgy, hogy másnap reggeli 7 órára el készítse 's hozzá vigye, mivel ő, 8 órákor onnan el akar menni. Fogadja a' tsizmadia mester, és haza menvén kézzel lábbal, 's legényeivel együtt iparkodott a' fel fogadott munkának el készítésében. A' fent nevezett idegen úr, ismét szóllittya a' Vendégfogadóst, 's mondja, hogy hivasson egymás jó tsizmadia mestert is, mivel néki két pár tsizmára vagyon szüksége, az elsőnek pedig annyi ideje nints, hogy a' rendelt időre két pár tsizmát el készithessen. Ebben is tellyesítette kívánságát a' Vendégfogados, hasonló jó mester emkert hivatván az idegen Úrhoz. Évvel is meg alkuszik az idegen 5 forintokba, de úgy, hogy másnap, reggeli 8 órára el készittse a' kívánt pár tsizmát mivel néki fontos dolgai lévén, tovább ottan nem mulathat. Ez is hasonló szorgalmatossággal látván a' munkához, a' meg határozott órára azt el végzette.

Az elsőbb tsizmadia mester, másnap reggel 7 órákor bé vivén a' tsizmát a' nevezett Vendégfogadóba, a' nevezett Úrhoz, ez a' tsizmákat fel húzta lábaira, mellyek néki ugyan tettettek, ha-

nem az egyikben azt a' hibát találván, hogy a' lábát nyomja, vissza adta a' tsizmadiának oly ha- gyománnyal, hogy azon fél tsizmát üsse sámfára, tágítsa ki egy kevéssé, és vigye hozzá dél után egy órákor, úgy is foglalatoságai miatt, dél utá- nig el nem mehet, 's akkor meg adja a' tsizma árát. Haza viszi a' tsizmadia a' fel tsizmát, (mert a' másik felet az idegen Úrnál hagyta) és paran- tsolatlya szerént mingyárt sámfára ütötte. Ha- sonlóképen, a' másik tsizmadia is, reggeli 8 órá- kor, bé viszi a' Vendégfogadóba a' tsizmát, az idegen meg próbálja, ditsiri munkáját és szor- galmatosságát; hanem a' tsizmának egyikében hasonló hibát találván, mint az elsőbb tsizmadia munkájában, azt is sámfára üttetni, és dél után egy órára magához vitetni parantsolta. Illyen- képen a' két pár tsizma közül egy pár tsizma maradván az idegennél, a' Vendégfogadóst ki fi- zette, 's elébb állott.

Dél után egy órákor, mint a' meg határozott időre, mind a' két tsizmadia bé megy a' Vendég- fogadóba a' fél fél tsizmával, 's mind ketten zör- getnek az idegen szobája ajtaján, de semmi fele- letet nem vévén, bámulással értették a' Vendég- fogadóstól, hogy az idegen Úr még dél előtt el ment, nekik pedig semmi pénzt hátra nem hagyott. Erre egymás szemébe nézvén a' kárt vallott két tsizmadia, annyira ölzve háborodtak egymás közt, hogyha egy harmadik közbe nem vetette volna magát, bizonyossan meg üstökölték volna egymást.

* * *

Nagy Méltóságú Gróf *Koháry Ferentz* Úr Ő Nágyságát Tekint. Hont Vármegyének örökös és Fő Ispányát, a' Fels. Kir. udvari Magy. Cancellá- riához Referendarius udvari Tanátsossá méltoz- tatott ki nevezni Ő Felsége.

D. D. S